

VLAAMSE GEMEENSCHAP

MINISTERIE VAN ONDERWIJS

DEELTIJDS KUNSTONDERWIJS

STUDIERICHTING MUZIEK

MINIMUMLEERPLAN

KOOR / VOCAAL ENSEMBLE / LYRISCHE KUNST

juli 1990

MINIMUMLEERPLAN KOOR / VOCAAL ENSEMBLE

MIDDELBARE EN HOGERE GRAAD

I. KOOR

TEN GELEIDE

Koorzang is een integrerende, artistieke toepassing van alle verworvenheden van de lagere graad. Hier kan de leerling gebruik maken van zijn vocale middelen in een musiceervorm die een beroep doet op zijn individueel kunnen en op zijn aanpassingsvermogen. Dit laatste zal bijzonder nuttig blijken voor zijn latere solo- en ensemblepraktijk.

I. 1. KOOR

MIDDELBARE GRAAD

A. DOELSTELLINGEN

Opleiding van geschoolde koorzangers

B. LEERINHOUD

Stemtechniek in functie van koorzang:

- ademhaling en stemgebruik
- articulatie
- tekstuitspraak
- klankkleur, schakering
- dosering van de individuele inbreng
- homogeniteit

Ontwikkeling van reflexen:

- auditief
- visueel
- motorisch

Muzikaliteit en repertoire:

- verbale en vocale expressie
- esthetiek
- kennismaking met een veelzijdig repertoire
- cursorisch lezen
- stilistische benadering

Attitudevorming:

- individuele inzet
- groepswerking
- zin voor studie, afwerking, uitvoering

C. EVALUATIE M 3

Medewerking aan een concerterend optreden met werken uit verschillende stijlperiodes.

- * minstens twee werken van Vlaamse componisten waarvan één gecomponeerd voor en één na 1940.

D. TOELICHTINGEN EN AANBEVELINGEN

Doelstellingen:

De verschillende aspecten van het koorzingen komen in een evenwichtige en coherente verhouding aan bod. In verband daarmee worden de leerlingen gesensibiliseerd voor de mogelijkheden en beperkingen van de individuele inbreng in het geheel ten einde een homogeen, gemeenschappelijk resultaat te bereiken.

De noodzaak van aanpassing op muzikaal en sociaal gebied moet blijken uit de algemene sfeer van de werking o.m. door het laten primeren van de artistieke motivatie boven het begrip les. Het spreekt voor zich dat de leerlingen op een verantwoorde wijze dienen *opgeleid* te worden om aan het koorleven te kunnen deelnemen als geschoolde koorzangers.

Leerinhoud:

- Stemtechniek

Het koorzingen veronderstelt de kennis en beheersing van specifieke koortechnieken, gericht op het bereiken van een evenwichtig klankbeeld. Individuele stemproblemen worden met de zangleraar besproken.

- Ontwikkeling van reflexen

Naast de individuele uitvoering van zijn stempartij wordt van de koorzanger ook verwacht dat hij reageert op de impulsen die uitgaan van de partituur, de dirigent en de medezangers. Dit veronderstelt de bereidheid tot medewerking, maar ook de ontwikkeling van het auditief en visueel reactievermogen.

- Muzikaliteit en repertoire

Voor de leerling wordt de deelname aan het koor slechts zinvol wanneer hij zich daardoor muzikaal kan verrijken. Daarom is niet alleen de keuze van het repertoire belangrijk, maar ook de wijze van esthetische en artistieke uitdieping.

- Cursorisch lezen

Lezingen van blad zonder gedetailleerde afwerking stimuleren het reactievermogen en dragen bij tot een ruimere repertoirekennis.

Attitudevorming:

Een intensieve, artistiek gerichte werking aan een aangepast tempo heeft een positieve invloed op de inzet en de volharding. De leerling moet elke afwezigheid als een gemis ervaren. Ook de menselijke sfeer binnen het koor is van groot belang.

Evaluatie:

Zoals andere, regelmatige optredens moet het slotconcert op het einde van M 3 een echt doel zijn voor de koorleden. De individuele evaluatie gebeurt door de leerkracht, terwijl de examencommissie in eerste instantie de groepsprestatie beoordeelt. Uit de vergelijking van beide resulteert de uitslag per leerling.

I. 2. KOOR

OPTIE STEMVORMING / HOGERE GRAAD

A. DOELSTELLINGEN

Technische en artistieke verfijning.

B. LEERINHOUD

Uitbouw van de verworvenheden van de middelbare graad.

C. EVALUATIE

Medewerking aan een concerterend optreden met werken van verschillend karakter.

* minstens twee werken van Vlaamse componisten.

D. TOELICHTINGEN EN AANBEVELINGEN

De doelstellingen zijn dezelfde als in de middelbare graad, maar de verworvenheden worden nu zodanig toegepast en uitgediept dat men tot vocaal en artistiek evenwichtige resultaten komt. De moeilijkheidsgraad is ondergeschikt aan de verfijning.

Het repertoire kan veelzijdig zijn, terwijl de specialisatie in een of meerdere genres of stijlen echter niet principieel uitgesloten wordt.

Hoewel het a capella-zingen de voorrang moet krijgen, kunnen ook werken met instrumenten ingestudeerd worden, op voorwaarde dat de instrumentale inbreng even zorgvuldig voorbereid wordt als de vocale.

Het programma van de evaluatie op het einde van H 3 wordt vrij gekozen, in functie van de mogelijkheden en belangstellings sfeer van de groep.

Afhankelijk van de lokale omstandigheden is het eventueel niet mogelijk een afzonderlijke koorklas op te richten in de hogere graad. In dit geval kunnen de leerlingen ofwel gegroepeerd worden met deze van de middelbare graad, ofwel volgen zij het leerprogramma vocaal ensemble op een aangepaste wijze.

II. VOCAAL ENSEMBLE

HOGERE GRAAD

TEN GELEIDE

Het zingen in vocale ensembles is een volwaardig element van de zangopleiding. De leerling kan zich hier ontplooiën als zanger en als musicus, verruimd en verrijkt door de samenwerking met anderen en door de kennismaking met een veelzijdig repertoire.

Essentieel voor de leerling is:

- dat hij de zin en het nut van integratie in een groter geheel kan ervaren;

De vocale opleiding valt onder de verantwoordelijke bevoegdheid van de zangleerkracht. Minstens bij de aanvang van de studie vocaal ensemble en op het einde van elk schooljaar wordt haar advies ingenomen betr. stemsoort en - mogelijkheden.

- dat hij in aanraking komt met zoveel mogelijk bezettingen, vormen en genres, ter oriëntering van zijn latere, zelfstandige musicieerpraktijk;
- dat hij zijn artistieke persoonlijkheid kan ontwikkelen door een actieve, verantwoordelijke inbreng.

A. DOELSTELLINGEN

Kennismaking met en realisatie van kamermuziekwerken in verschillende bezettingen.

B. LEERINHOUD

Repertoire:

- kunstliederen
- duo's, trio's en andere solistische ensembles uit de kamermuziekliteratuur
- kamermuziekwerken met obligate instrumenten
- werken a capella in solistische bezetting

Vaardigheid:

- aanpassingsvermogen, juistheid, homogeneïteit, afwerking
- inzicht in de interpretatie van tekst en muziek in stilistische context

Cursorisch lezen:

- kennismaking met een uitgebreider repertoire

C. EVALUATIE

Eindexamen H 3:

Een repertoire van vier kamermuziekwerken naar keuze.

- * minstens één werk met ander(e) instrument(en) dan piano, of met piano en bijkomend(e) instrument(en);
- * twee werken met meer dan één vocale solist;
- * minstens één werk gecomponeerd na 1930.

D. TOELICHTINGEN EN AANBEVELINGEN

In de geest van de intimiteit van de kamermuziek heeft het lied zijn plaats in deze discipline. Het verdient evenwel aanbeveling, zonet prioriteit waar enigzins mogelijk, meerdere stemmen en ook instrumenten te combineren. Ook geëigende werken uit de a capella-literatuur komen in aanmerking.

Belangrijk is dat de leerling ervaring kan opdoen op gebied van het samenzingen, de homogeneousiteit tussen de stemmen onderling en de samenwerking met instrumenten. Bijzondere aandacht moet aan de juistheid en correcte uitvoering geschonken worden. Het uiteindelijke doel is de vocaal en artistiek verantwoorde interpretatie van kamermuziekwerken.

Het cursorisch lezen laat de leerling kennismaken met een ruimer aandeel van de kamermuziek-literatuur, zonder dat er naar volledige afwerking dient gestreefd te worden.

MINIMUMLEERPLAN LYRISCHE KUNST

HOGERE GRAAD

A. DOELSTELLINGEN

De coördinatie van vocale expressie met beweging, gestiek en mimiek ten dienste van een muziekdramatische vormgeving.
Het zingend en acterend uitbeelden van personen en karakters in dramatische situaties en ontwikkelingen.

B. LEERINHOUD

Kennismaking met de technische aspecten van het theater. Begrippen van regie.

Basistechnieken van staan, gaan, zitten, opstaan, knielen, vallen, trappen op- en aflopen e.d. in een muzikale context.

- * Deze technieken worden geoefend als personages van verschillende leeftijden en karakters.
- * Aandacht voor de integratie van de ademhalingstechniek in combinatie met beweging en gestiek.

Toepassing van deze technieken bij de enscenering van korte scenes (recitatief, parlando, aria).

Pantomimische realisaties op muziek.

*

Scenische en muzikale analyse van opera-uittreksels, in de context van het gehele werk.

- * Solistische vertolking van scenes, met gezongen of stomme repliek.
- * Scenes als ensemblespel.

*

Uittreksels uit opera's, operetten, musicals met contrasterende opgaven qua personage en karakter.

*

Eenakters en afgeronde fragmenten, ev. volledige bedrijven.

C. EVALUATIE H 3

Twee uittreksels uit de muziekdramatische literatuur.

- * Eén uittreksel kan vervangen worden door een eenakter.

D. TOELICHTINGEN EN AANBEVELINGEN

De zangleraar is verantwoordelijk voor de vocaaltechnische opleiding. Regelmatig overleg met de leraar lyrische kunst is noodzakelijk. Minstens bij de aanvang van de studie lyrische kunst en op het einde van ieder schooljaar worden stemsoort en -mogelijkheden van de leerling besproken.

*

Het raadplegen van historische en literaire bronnen is een waardevol hulpmiddel tot het verkrijgen van inzicht in het wezen van het muziektheater.

Het stijlbesef wordt aangescherpt door het bestuderen van werken van verschillende genres uit onderscheiden periodes.

*

De ingestudeerde werken moeten voor de leerling vocaal haalbaar zijn en aangepast aan zijn stemtype.